

ЗОРАН ЈОКСИМОВИЋ
(1932-2015)

У недељу 2. априла 2015. године у Ваљеу преминуо је Зоран Јоксимо­вић, новинар, књижевник и дугогодишњи сарадник нашег часописа. По сопственој жељи сахрањен је на ваљевском Новом гробљу, у кругу најуже породице без комеморативних скупова. У организацији Матичне биб­лиотеке Љубомир Ненадовић из Ваљева, у препуној сали пред пробраном публиком међу којом је била и његова најужа породица и у веома фино опуштеној атмосфери, организовано је вече Одлазак легенде посвећено њему. О Јоксимовићу те вечери говорили су проф. др Слободан Ж. Марковић, његов пријатељ из младости; Радован Бели Марковић, новинар и књижевник; Стеван Ђирић, новинар, уредник и директор Издавачког предузећа Напреда; Мирко Марковић, књижевник и библиотекар; Бранко Лукић, драматург; Остоја Продановић, књижевни критичар и аутор ових редова као историограф и један од бивших директора Новинске и радио установе „Напред“ у Ваљеу. Глумци Драган Лукић и Бошко Милић читали су његове и текстове културолога Милоша Јевтића и књи­жевног критичара Бранка Пиргића.

Говорило се о њему као новинару, који је служио истини као основ­ном начелу новинарства. Посебно је наглашено да је деценијама заузимао значајно место међу завичајним књижевницима и историографима, да је био пасионирани читач, добар познавалац догађаја, људи и прилика, па самим тим драгоцен извор вредних информација и разноврсних знања. Другим речима био је слојевита личност са више димензија (нови­нар, уредник, лектор, редактор, књижевник, историчар, биограф, лекси-

кограф, културни посленик, покретач многих акција и манифестација) посебан и чудноват. Још за живота постао је симбол Ваљева и ушао у легенде, па је речено да се ради о непоновљивој личности на ваљевској медијској сцени и књижевном пољу. Општој слици о њему допринела је и пригодна изложба његових књига и видео плаката.

Зоран Јоксимовић рођен је 12. септембра 1932. године у Брезовици селу код Уба у сеоско-радничкој породици. Отац Велисав био је најпре земљорадник у месту рођења а потом радник у Ваљеву. Мајка Славка, рођ. Ранђић из Памбуковице код Уба, била је домаћица и кројачица. Основну школу учио је и завршио у месту рођења (1939-1943), а гимназију у Ваљеву (1945-1952). Славистику и југословенске књижевности са српскохрватским језиком студирао је на Универзитету у Београду (1952-1957).

Скоро цео радни век провео је у новинарству. Као гимназијалац с друговима покренуо је лист Реч омладине. Велику већину радног века провео је у Новинској и радио установи Напред у Ваљеву где је радио као: новинар и уредник културне рубрике и фељтона недељника Напред (1957-1961 и 1966-1970), уредник листа (1961), главни и одговорни уредник листа Напред (1962-1964. и 1966-1970) и директор НУ Напред у Ваљеву (1962-1964). Радио је и као управник волонтер Градске библиотеке (1963) и кустос у Народном музеју у Ваљеву (1965-1966). Био је храбар уредник, покретач и уредник веома запаженог Напредовог културног додатка. Уз редак уреднички дар био је сјајан репортер, мајстор за „пеглање“ сарадничких текстова, перфектан лектор и редактор. У новинарству држао се начела модерне журналистике; да служи истини, да и најмању вест књижевно обради и да буде увек сведок времена. Инвентиван, радознао, непоткупљив, писао је живо, сликовито и сугестивно доприносићи неговању стилског и језичког израза.

Био је дописник београдских Вечерњих новости и Новинске агенције Танјуг. Уређивао је дечји лист Полет (1958-1961) и Сусрети, гласило Југословенских сусрета аматера Абрашевић у Ваљеву. Бивао је члан редакција и уређивачких одбора књижевног часописа Уствари Шабац (1960-1961), Вуков сабор Лозница–Београд (1971-1976), Гласника Међуопштинског историјског архива Ваљево (1969-1971), Гимназијалац, јубиларни бројева листа Ваљевске гимназије (1980. и 1990) и Графичко-издавачке радне организације Милић Ракић Ваљево и др. Био је уредник великих календара Колубара и Ваљевац (од 1990) и редактор Биографског лексикона ваљевског краја (1996). Уређивао је књиге Гола Глава и њена школа (1989), Сто година Основне школе у Памбуковици (1998) и др.

Према писању Љубисава Андрића дело Зорана Јоксимовића је богато, разноврсно и особито. Макар се огледало у књижевности, историогра-

фији и новинарству, реч је о писцу једне вокације – литерарне. Аутор је прича, приповедака, романа, повести, романсираних биографија, фељтона, хроника, чланака, критика, записа, портрета, интервјуа, позоришних, радио и ТВ сценарија. Своје радове објављивао је у педесетак листова, часописа и других публикација. Објавио је књиге Петљаревић и остали (роман), Сенке ветровима однесене (приповетке), Последње лето (роман), Сунце у високом луку (приповетке) и Изабрана проза (зборник). Под овим последњим насловом у сарадњи Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић“ и Књижевне заједнице Ваљево изашло је његово заиста вредно и капитално дело које је приредио књижевни критичар Остоја Продановић. У богато опремљеној и обимној књизи (520 страна) објављени су његови најзначајнији књижевни радови (два романа, десетак приповедака и зборник радова са округлог стола посвећеног његовој прози) из раног периода његовог стваралаштва, од којих су многи освојили вредне књижевне награде у ондашњој Југославији.

Радови Јоксимовића награђивани су на анонимним конкурсима: приче у Шапцу, Крушевцу, Нишу, Лесковцу, Београду, Сарајеву и Скопљу. Његове романе Последње лето и Петљаревић и остали наградио је Телеграм у Загребу (1966. и 1967). На конкурсима Фондације Драгојло Дудић добио је награде за рукописе Драгојло Дудић (1972) и Јачи од ватре (1974). Неке његове књиге су доживеле више издања, драматизоване и позоришно извођење. Књижевна критика је оценила да је Јоксимовић трагао за новим могућностима и дао свој допринос развоју српске модерне прозе у шездесетим и седамдесетим годинама и да је привредна проза Јоксимовића изборила је своје место у савременој српској и југословенској књижевности. Превођен је на мађарски, македонски, руски и енглески језик.

Осим новинарског и књижевног рада изучавао је прошлост Ваљева и околине; последњих година посебно прошлост родне Тамнаве у 19. и 20. веку. Као историограф био је писац повести, романсираних биографија, фељтона, хроника, записа и чланака. Писао је у широком жанровском и тематском опусу од политичке и привредне историје и демографије до историјске културе, уметности и штампе. Упорно и пажљиво истраживао је и обрађивао све теме којима се бавио. Вешто је спајао истраживачки, научни и литерарни приступ. Снагом аргумената тежио је истини. Писао је је живо, сликовито и сугестивно а његова историјска дела често су потресне приче и истакнутим али и незнатим херојима.

Објавио је следећа историографска дела: Драгојло Дудић, кратка биографија (Београд 1964); Село Драгојла Дудића, хроника (Нови Сад 1966); Ваљево град устаника, монографија с групом аутора, (Београд 1967); Порука испод вешала, повест о Стевану Филиповићу (Ваљево 1971), Живот

Драгојла Дудића, романирана биографија (Београд 1974); Јачи од ватре, запис о Живану Ђурђевићу (Ваљево 1977); Подриње и Колубара, туристички водич (с групом аутора, Београд 1979); Револуционарни раднички покрет у ваљевском крају 1919-1941, хроника (Ваљево 1981) и Драгојло Дудић, кратка биографија (Ваљево 1987). Нека његова дела доживела су и по више издања, а Порука испод вешала чак четири: ГИРО „Милић Ракић“ Ваљево (1971), „Дечје новине“ Горњи Милановац (1975), „Просвета“ Београд (1977) и Општински одбор СУБНОР-а Метковић (1978). Несумњиво његово најпотпуније и најсвеобухватније дело је Револуционарни раднички покрет у ваљевском крају 1919-1941. Штета је што није дочекао да се од његових књига о Драгојлу Дудићу, Стевану Филиповићу и Живану Ђурђевићу објави трилогија коју је тако жарко желео. Последњих година доста је истраживао прошлост Тамнаве и своје родне Брезовице и познато је да је писао монографију о њима али изгледа да није стигао и да их заврши.

Зоран Јоксимовић је често и упорно истраживао у нашем Архиву. Као што је већ поменуто био је две године и члан уређивачког одбора Гласника Међуопштинског историјског архива Ваљево. У овом Гласнику објавио је следеће радове: Порука испод вешала (2-3); Суђење Тихомиру Марићу и друговима, комунистима из Мионице 27. новембра 1939. године (3-4); Шездесет црвених година - хроника КУД Абрашевић 1905-1965 (4-5); Хронологија 1941-1945 (6); Писана реч Драгојла Дудића (6); Један покушај заштите културно-историјских споменика у Ваљеву (19); Ваљевски „Абрашевић“ у 1945. години (20-21); Из живота Драгојла Дудића (24); Библиографија радова Драгојла Дудића (24); Брезовица у попису 1863. године - Прилог за хронику тамнавског среза (25), Спорови око међа неких тамнавских села и првој половини XIX века (26-27) и In memoriam Борислав Вујић (42). Његови студиозни историографски радови иду, пре свега, ка расветљавању улоге појединих личности, како оних мање познатих тако и оних најмаркантнијих.

Вишеструко је значајан његов редакторски рад који је и језички и стручан; поврх тога поседује истанчано осећање стила и способност да, дотерујући рукописе и култивишући их, очува главнину и особине пишчевога текста, што је и највећа врлина овога сложенога, деликатнога и осетљивога посла. Једно од највећих и најзначајнијих дела Зорана Јоксимовића свакако је Биографски лексикон ваљевског краја, који је приређивао заједно са Здравком Ранковићем.

Немерљив је и Јоксимовићев допринос културном животу Ваљева као сценаристе и косценаристе неколико сценских и ТВ остварења. Био је свестрано ангажован и у Југословенским сусретима аматера Абрашевић, где је уз остало уређивао и пригодне публикације те замашне и некад на

просторима бивше Југославије препознатљиве културне манифестације. Писао је водиче и друге туристичке пропагандне материјале.

Члан Удружења новинара Србије био је од 1957, а Удружења књижевника Србије од 1962. године. Говорио је руски језик, хоби му је био спортски риболов. Из брака са поч Татјаном Тањом (рођ. Михајлук) из лекарске породице а пореклом Русињом, која је завршила Филолошки факултет у Београду и предавала руски језик и књижевност у Ваљевској гимназији и на Вишој економској школи у Ваљевоу има кћи Људмилу – Дуду, историчара уметности и преводиоца у Београду.

Недавно преминули редовни професор Београдског универзитета др Слободан Ж. Марковић величину Зорана Јоксимовића је видео у његовим изговореним и написаним речима јер како је нагласио он је живео за реч. Био је свестрано образован и добро обавештен па како каже књижевник Радован Бели Марковић са њим се могло разговарати о много чему, а највише о српској и руској књижевности.

Милорад Радојчић